

Förberedelser inför utökad kommunal anmälningsskyldighet

Slutredovisning av regeringsuppdrag (S2025/01847)

Sammanfattning

INSPEKTIONEN FÖR VÅRD OCH OMSORG (IVO) slutredovisar här regeringsuppdraget att förbereda införandet av den utökade kommunala anmälningsskyldigheten (S2025/01847).

Sedan den 1 januari 2026 har kommunerna en utökad anmälningsskyldighet som innebär att de behöver hålla sin verksamhetsinformation uppdaterad i IVO:s omsorgsregister. Kommunerna ska även anmäla till IVO om en verksamhet drivs utan tillstånd, om en tillståndshavare inte är lämplig eller om det finns allvarliga brister i en tillståndspliktig verksamhet.

IVO har förberett införandet av skyldigheten genom externa och interna insatser. Myndigheten har informerat kommuner genom flera kommunikationsinsatser om den nya skyldigheten och hur de kan uppfylla den. Samtidigt har IVO påbörjat utvecklingen av arbetssätt och tekniska lösningar för att förenkla kommunernas anmälan och effektivisera mottagandet på IVO.

Sammantaget bedömer IVO att införda skyldigheter kommer ge myndigheten ökade förutsättningar att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom omsorgen. Ett stort informationsunderlag är avgörande för IVO:s datadrivna riskanalyser som ligger till grund för planering och genomförande av tillsyn och tillståndsprövning. Den utökade anmälningsskyldigheten bidrar med ett viktigt underlag i den riskbaserade tillsynen och möjliggör också för IVO att vidareutveckla verktyget Placeringsstöd för att ytterligare stödja kommuner inför beslut om placeringar av barn och unga.

Innehåll

1. Inledning	4
2. IVO:s uppdrag och rättsliga förutsättningar.....	5
3. Insatser	6
3.1 Anmälan vid brister i yrkesmässig verksamhet	6
3.2 Anmälan av verksamheter till omsorgsregistret	6
3.3 Kommunikationsinsatser.....	7
4. Så förstärker den utökade anmälningskyldigheten IVO:s tillsyn	8
4.1 Information bidrar till IVO:s datadrivna riskanalyser	8
4.2 Informationen tillgängliggörs för placerande kommuner	9
Referenser	10

1. Inledning

INSPEKTIONEN FÖR VÅRD OCH OMSORG (IVO) slutredovisar här regeringsuppdraget att förbereda införandet av den utökade kommunala anmälningskyldigheten (S2025/01847 (delvis)). Uppdraget rör lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 2026 för verksamhet enligt socialtjänstlagen (2025:400) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), både för verksamhet i egen regi och för verksamhet som bedrivs av privata utförare. En muntlig delredovisning genomfördes den 16 december 2025. Uppdraget gavs till myndigheten den 30 oktober 2025.

Inom ramen för uppdraget har IVO haft dialogmöte med representanter från Sveriges kommuner och regioner inför ikraftträdandet av den nya lagstiftningen.

Den utökade anmälningskyldigheten innebär att kommuner behöver underhålla sin verksamhetsinformation i IVO:s omsorgsregister. Kommunerna ska även anmäla till IVO om det finns anledning att anta att en verksamhet bedrivs i strid med tillståndsplikt, att en tillståndshavare inte är lämplig eller om det uppmärksammas allvarliga brister i en verksamhet där tillstånd krävs. IVO:s bedömning är att dessa skyldigheter kommer ge myndigheten ökade förutsättningar att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom omsorgen.

2. IVO:s uppdrag och rättsliga förutsättningar

IVO ANSVARAR FÖR TILLSYN OCH TILLSTÅNDSPRÖVNING inom socialtjänsten och verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).¹ Tillsynen och tillståndsprövningen ska bidra till att omsorgen är säker, har god kvalitet och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter, samt genomsyras av ett brukarperspektiv.² Tillsynen ska planeras och genomföras med utgångspunkt i riskanalyser, om inte annat följer av lag, förordning eller särskilt beslut från regeringen.³ Sedan den 1 mars 2025 framgår det av myndighetens instruktion att IVO ska förebygga och motverka brottslighet inom sitt verksamhetsområde.⁴

Sedan den 1 januari 2026 är kommuner skyldiga att anmäla till IVO om det finns anledning att anta att en verksamhet bedrivs i strid med tillståndsplikt, om en tillståndshavare inte är lämplig eller om det uppmärksammas allvarliga brister i en verksamhet där tillstånd krävs. Anmälningsskyldigheten omfattar all tillståndspliktig verksamhet som bedrivs enligt LSS eller SoL.⁵ Kommuner är också skyldig att anmäla till IVO när en anmälningsskyldig verksamhet startas, läggs ner eller ändras väsentligt. Anmälan ska göras inom en månad från det att förändringen har genomförts.⁶ Den utökade anmälningsskyldigheten innebär att IVO har möjlighet att vitesförelägga kommuner som inte fullgör sin anmälningsskyldighet.⁷

Verksamhetsinformationen hanteras i det författningsreglerade omsorgsregistret. Omsorgsregistret ska innehålla information om alla de verksamheter som antingen har tillstånd att bedriva verksamhet eller som är sådan verksamhet som ska anmälas till IVO enligt SoL och LSS. Registret ska utgöra underlag för myndighetens tillsynsverksamhet.

För att IVO ska kunna göra en riskbaserad tillsyn är det avgörande att myndigheten har tillräcklig och korrekt information som underlag. Omsorgsregistret är en del av detta underlag och ger IVO en överblick över de registrerade verksamheterna samt deras aktuella uppgifter. Datakvaliteten i registret är central för myndighetens riskanalyser, tillsynsplanering och tillståndsprövning. Både offentliga och privata utförare efterfrågar informationen i omsorgsregistret.⁸

1. 26 kap. 1 § och 28 kap. 1 § socialtjänstlagen (2025:400), SoL; 23 och 25 §§ lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS
2. 2 § förordningen (2013:176) med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg.
3. Ibid.
4. 2 a § förordningen (2013:176) om instruktion för Inspektionen för vård och omsorg.
5. 27 kap. 7 § SoL, 15 § LSS
6. 26 kap. 2 § SoL, 23 § LSS.
7. 28 kap. 10 § SoL och 26 f § andra stycket LSS.
8. Prop. 2025/26:15. Skarpare verktyg till Inspektionen för vård och omsorg, s. 19.

3. Insatser

ETT STORT INFORMATIONSUUNDERLAG ÄR AVGÖRANDE för IVO:s planering och analys av tillsynsarbetet och tillståndsprövningen. Därför har både externa och interna insatser genomförts inom ramen för regeringsuppdraget. Externt har myndigheten genomfört kommunikationsinsatser för att informera kommunerna. Internt har utveckling av arbetssätt och tekniska lösningar påbörjats för att förenkla kommunernas anmälan och effektivisera mottagandet på IVO.

3.1 Anmälan vid brister i yrkesmässig verksamhet

Enligt tidigare lagstiftning har IVO årligen tagit emot cirka 100–150 anmälningar om brister från kommuner. Med utökad anmälningsplikt bedöms antalet öka. Därutöver har IVO:s upplysningstjänst omkring 1 000 kontakter årligen med kommunanställda i socialtjänstfrågor, som kan avse både frågor och uppgifter om brister. Med den nya lagstiftningen kan uppgifter om brister övergå till formella anmälningar.

Från och med årsskiftet hänvisar IVO kommunerna till att kontakta upplysningstjänsten via e-post eller telefon för att anmäla brister enligt den utökade anmälningskyldigheten. IVO har även skapat en separat ingång via e-post för att förenkla för kommunerna att lämna uppgifter.

Samtidigt arbetar myndigheten med att ta fram en ny e-tjänst för anmälan av brister i yrkesmässig verksamhet som bedrivs enligt socialtjänstlagen eller LSS. Syftet är att skapa en enkel och funktionell kontaktväg som underlättar för kommunerna att fullgöra sin anmälningskyldighet. E-tjänsten ska även förbättra IVO:s möjligheter att använda informationen i myndighetens datadrivna riskanalysarbete.

3.2 Anmälan av verksamheter till omsorgsregistret

Sedan 2021 har IVO en e-tjänst där kommuner kan anmäla verksamheter till omsorgsregistret digitalt. IVO:s mål är att e-tjänsten ska vara smidig och att anmälningar till omsorgsregistret ska kräva minimalt arbete för kommunerna. Ändringar via e-tjänsten får genomslag direkt och risken för misstag och fel är låg då det finns stödtexter och informationsrutor som förklarar vilken data som ska registreras.

I e-tjänsten kan kommunerna även se vilka verksamheter de redan har registrerat samt vilka verksamheter som har uppdaterad information och vilka som inte har det. IVO har de senaste åren genomfört en kontroll av hur många verksamheter i omsorgsregistret som inte har uppdaterats på ett år. Kontrollen visade att andelen var 20 procent år 2024 och 10 procent år 2025. Utifrån detta kan IVO konstatera en förbättring i kommunernas arbete med att säkerställa att informationen de lämnar till IVO är korrekt.

E-tjänsten för omsorgsregistret har under hösten 2025 uppdaterats för att kunna ta emot fler uppgifter från kommunerna enligt den utökade anmälningsskyldigheten. Nu hanterar e-tjänsten även uppgifter om verksamhet som upphör tillfälligt, läggs ned eller ändras på ett väsentligt sätt. Bilagor måste i dagsläget skickas in separat via post. IVO kommer att utveckla e-tjänsten under 2026 så att även bilagor kommer att kunna hanteras digitalt.

Vid den 13 mars 2026 var 262 kommuner samt region Gotland anslutna till e-tjänsten.

3.3 Kommunikationsinsatser

IVO har genomfört flera externa kommunikationsinsatser för att underlätta kommunernas arbete med den utökade anmälningsskyldigheten. Inför att lagstiftningen skulle träda i kraft publicerade IVO aktuell och relevant information på myndighetens webbplats. Kommunerna kunde ta del av vad de nya skyldigheterna innebär och hur informationen ska lämnas till IVO.

Myndigheten har även gjort riktade informationsutskick till alla kommuner som är anslutna till IVO:s omsorgsregister.

I mars 2026 genomförde IVO ett webinarium för kommunerna. Webbinariet går även att ta del av i efterhand på IVO:s webbplats.

IVO planerar även att genomföra externa kommunikationsinsatser för kommunerna i samband med att den nya e-tjänsten för anmälningar av brister vid yrkesmässig verksamhet blir tillgänglig.

4. Så förstärker den utökade anmälningsskyldigheten IVO:s tillsyn

FÖR ATT MÖJLIGGÖRA EN RISKBASERAD TILLSYN behöver IVO ett underlag med tillräckliga, korrekta och aktuella uppgifter. Den utökade anmälningsskyldigheten för kommunerna bör innebära att datakvaliteten i omsorgsregistret höjs samt att IVO får tillgång till viktig information om brister i verksamheter inom omsorgen.

4.1 Information bidrar till IVO:s datadrivna riskanalyser

Arbetet med att förebygga och motverka oseriösa aktörer och välfärdsbrottslighet är integrerat i IVO:s tillsyns- och tillståndsarbete. IVO behöver kontinuerligt förbättra myndighetens arbetssätt för att identifiera risker i ett tidigt skede och rikta myndighetens insatser dit behoven är störst. För att åstadkomma detta behöver IVO öka användningen av datadriven riskanalys i arbetet med tillstånd och tillsyn.

Genom datadriven riskanalys kan myndigheten stärka sin förmåga att identifiera mönster, avvikelser och riskbeteenden som annars är svåra att upptäcka. Ett datadrivet arbetssätt bidrar till att myndigheten kan:

- Identifiera mönster och avvikelser snabbare genom att analysera större datamängder.
- Prioritera resurser mer träffsäkert genom att kvantifiera risker inom myndighetens tillsyn.
- Arbeta mer förebyggande för att hindra allvarliga missförhållanden och välfärdsbrottslighet.

Under hösten 2024 påbörjade IVO arbetet som resulterade i analysverktyget Aktörsgranskaren. Aktörsgranskaren är ett stöd för inspektörer och utredare i arbetet med att identifiera riskfyllda aktörer. Verktöget lanserades i december 2025 och kommer att utvecklas vidare under 2026.

En central del i datadriven riskanalys är tillgången till kvantitativa riskindikatorer. För att stärka analysens träffsäkerhet har myndigheten utvecklat en strukturerad metod för att identifiera och använda riskindikatorer. Dessa indikatorer bygger på IVO:s interna data där information från kommunerna är en viktig komponent. Även externa datakällor används i Aktörsgranskaren, bland annat från Bolagsverket.

God datakvalitet i IVO:s register är ytterligare en nödvändig förutsättning för effektiva riskanalyser. Den utökade anmälningsskyldigheten för kommunerna kommer bland annat bidra till att kommunerna kommer behöva

underhålla verksamhetsinformationen i omsorgsregistret, vilket skapar bättre förutsättningar för ett korrekt register.

Utöver Aktörsgrensaren (som är ett mer reaktivt verktyg) pågår arbete med att utveckla myndighetens proaktiva riskmodeller, bland annat genom att riskindikatorer appliceras brett på samtliga verksamheter i IVO:s register.

Syftet med det proaktiva riskverktyget är att i ett tidigt skede kunna prioritera tillsyn och tillståndsprövning av de verksamheter där risken för välfärds kriminalitet bedöms vara störst. Under 2025 har myndigheten tagit fram planer och tekniska förutsättningar för att kunna utveckla en första version av ett sådant analysverktyg under 2026.

4.2 Informationen tillgängliggörs för placerande kommuner

IVO tillhandahåller e-tjänsten Placeringsstöd som ska underlätta för kommuner att göra trygga och säkra placeringar av barn och unga. E-tjänsten visar information om aktuella verksamheter och ger en överblick av IVO:s tillsynsresultat samt anmälningar och upplysningar som kommit in till myndigheten.

Myndigheten bedömer att den utökade anmälningsskyldigheten kommer att bidra till att förbättra verktyget Placeringsstöd. IVO bedömer att det nya kravet på att hålla omsorgsregistret uppdaterat kommer leda till mer korrekt och aktuell information. Anmälningarna om brister i verksamheter inom SoL och LSS förväntas också bli fler. Dessa uppgifter kommer kommunerna också att kunna se i verktyget.

I dagsläget är 230 kommuner anslutna till e-tjänsten Placeringsstöd.

Referenser

Inspektionen för vård och omsorg. (2025). *Bidrag till att utveckla det brottsförebyggande arbetet*. IVO 2025-11.

Inspektionen för vård och omsorg. (2025). *Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården och tandvården*. IVO 2025-1.

Inspektionen för vård och omsorg. (2025). *Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen*. IVO 2025-2.

Prop. 2025/26:15. *Skarpare verktyg till Inspektionen för vård och omsorg*.

SFS 2013:176 *Förordning med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg*.

SFS 1993:387 *Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade*.

SFS 2025:400 *Socialtjänstlag*.

Citera gärna ur IVO:s publikationer, men ange alltid källa. Kom ihåg att bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Artikelnr: IVO 2026-23

Utgiven mars 2026

Diarienummer: 1.1.1-34047/2025

Författare: Digitaliseringsenheten

www.ivo.se